

Прокопчук І. В.

кафедра дизайну, Луцький національний
технічний університет

ПРОЕКТНО-ОБРАЗНЕ РІШЕННЯ ІНТЕР'ЄРІВ У ТВОРЧОСТІ КАРІМА РАШИДА

Анотація. У статті досліджено проектно-образне рішення інтер'єрів Каріма Рашида, що ґрунтується на використанні символіки та еко-матеріалів. Проаналізовано творчість дизайнера, яка формує новий напрям – «чутливий мінімалізм».

Ключові слова: образ, дизайн, інтер'єр, символіка, колористика, «чутливий мінімалізм».

Анотация. Прокопчук И. В. Проектно-образное решение интерьеров в творчестве Карима Рашида. В статье исследовано проектно-образное решение интерьеров Карима Рашида, что основывается на использовании символов и эко-материалов. Проанализировано творчество дизайнера, которое формирует новое направление – «чувствительный минимализм».

Ключевые слова: образ, дизайн, интерьер, символика, колористика, «чувствительный минимализм».

Abstract. Prokopchuk I.V. the Design-shaped decision of interiors in creativity of Karim Rashid. In the article research design and imaginative solution interiors Karim Rashid. He is based on the using of symbols and eco-materials. In the article has been analyzed the work of designer, which forms a new direction – “sensitive minimalism”.

Keywords: image, design, interior, symbols, coloring, “sensitive minimalism”.

Надійшла до редакції 04.04.2011

Постановка проблеми. За своєю природою поняття дизайн перебуває на межі різних галузей наукового знання: філософії, психології, педагогіки, мистецтвознавства, що вказує на широкий спектр його дослідження. Дизайн усе активніше впроваджується у різноманітні сфери людської діяльності, наповнюючи простір сучасної проектно-культури новими уявленнями про естетику предметного світу. Видозмінюються форми і технології проектування, а разом з ними і критерії оцінки продуктів дизайн-діяльності. У цих умовах стає актуальною проблема створення образу, що нестиме якісно новий рівень професійного дизайнерського мислення та світовідчуття. Відповідно, мислення дизайнера вимагає наукового аналізу, теоретичного осмислення й аргументованих висновків.

Серед дизайнерів, які розвивають, трансформують, поєднують історичні стилі, мало є таких, що слідує лише власному баченню. Вони беруть за основу історію, етнос, речі, що закладені у підсвідомості людини. Одним з таких провідних дизайнерів сучасності є Карім Рашид – американський дизайнер, виходець з Єгипту. Його творчість формує новий напрям «чутливий мінімалізм». Твори цього дизайнера здаються нереальними, космічними і водночас доволі знайомими.

Зв'язок роботи з науковими програмами. Робота виконана в контексті студентської наукової теми «Мистецтвознавчі та культурологічні аспекти дизайну» кафедри дизайну Луцького національного технічного університету.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Сучасні питання проектування у дизайні висвітлюються у книгах Каріма Рашида [3, 4]. У них дизайнер подає пояснення власного бачення сучасного становлення дизайну. Результати його творчої діяльності опубліковані у численних Інтернет-статтях [5-8], в яких містяться матеріали проектних робіт К. Рашида у різних ракурсах.

У 2005 р. написана дисертація А. А. Пригорницької [1], присвячена аналізу естетичного простору функціонування сучасного дизайну. Актуальні сьогодні естетико-філософські дослідження українських та російських теоретиків ґрунтуються на визнанні онтологічної закоріненості дизайну у людському бутті. Осмислення такої позиції дало змогу визначити основою дизайн-активності одвічний потяг людини до гармонізації її стосунків зі світом. У роботі розкрито засади сучасних проективних практик.

Вивчення комплексу проблем, що стосуються специфіки процесу формування проектно-образного мислення дизайнера як основної складової його професійної підготовки, викладається в дисертації В.Турчина [2]. У ній наданий аналіз принципів формування професійного мислення в різних

історичних умовах. Значну увагу приділено розгляду принципів, методів і прийомів навчання в різних сучасних європейських школах дизайну, що ефективно впливають на процес формування професійного мислення.

Отже, проблеми проектування простору є важливими на сучасному етапі, проте серед оглянутих джерел не виявлено досліджень проектного образу у творчій діяльності окремих дизайнерів, зокрема Каріма Рашида, що відкриває нові можливості розуміння проектною ідеєю та ефективних цілеспрямованих способів її реалізації в сучасному дизайні.

Мета та завдання роботи. Метою роботи є виявлення сучасних аспектів створення проектно-образного рішення інтер'єру у творчості провідного дизайнера сучасності Каріма Рашида. У зв'язку з поставленою метою у роботі вирішуються наступні завдання: футуризм у проектах Каріма Рашида; особливості практичного спрямування інтер'єрів; ознаки «чутливого мінімалізму» в інтер'єрах Каріма Рашида.

Виклад основного матеріалу. В останнє десятиліття статус дизайнерської професії став кардинально змінюватися. Це обумовлено тим, що професійно підготовлений дизайнер здатний реально впливати на підвищення рівня виробництва, якості виробів і послуг, а отже і якості життя в цілому. Універсальність спеціальності дизайнера виявляється в тому, що він реалізує у своїй діяльності спектр складних гуманітарно-естетичних, соціально-психологічних і споживчих завдань. Перед ним стоїть проблема не просто задоволення запиту і потреб ринку, але й прогнозування і моделювання не тільки споживчих запитів, а також і образу людини, її іміджу і ціннісних орієнтацій.

Одним з провідних майстрів індустріального дизайну є Карім Рашид, ім'я якого відоме в усьому світі. Інтерес до його проектів невпинно зростає. Серед клієнтів Каріма Рашида провідні будинки моди і компанії зі світовим ім'ям. Його роботи експонуються у найбільших світових музеях сучасного мистецтва. Більше сімдесяти робіт К. Рашида є в постійних експозиціях двох десятків музеїв дизайну і сучасного мистецтва. Він професор Університету мистецтв у Філадельфії, їздить по всьому світу з майстер-класами і лекціями, пише книги і за останні десять років став володарем більше тридцяти нагород в області індустріального дизайну. Карім-дизайнер підкоряє все більше і більше вершин і є провідником сучасного бачення проектування середовища. Для процесу формування проектно-образного мислення дизайнера дуже важлива «естетична» рефлексія [2]. Сучасна філософсько-естетична рефлексія вийшла на рівень, що дозволяє досягнути дизайн як самостійний феномен, етнологічно укорінений у людському бутті, як універсальний механізм відтворення і регулювання людського світовідчуття [1].

Проектні рішення Каріма нагадують щось космічне, сповнене цифровими технологіями. Його дизайн – це життя майбутнього [3, 4]. Митець вважає, що його футуризм – це смілива спроба з'єднати віртуальний світ з реальним, хай-тек з природою, фізичне з соціальним. Дійсно, фантазії дизайнера не завжди розуміються замовниками.

Карім Рашид проектує все «від посуду до готелів», при цьому дизайнер прагне робити кожен

річ для людини так, щоб вона несла у собі утилітарне значення – була максимально корисною. Конструкції, меблі, флакони для парфумерії тощо більше схожі на предмети з далекого майбутнього, ніж на меблі чи аксесуари для житлових приміщень. Про свої сміливі, на перший погляд фантастичні інтер'єри він говорить: «... я прагну максимально наблизити їх (інтер'єри) до потреб сьогоденної людини. Адже все більше ми живемо у віртуальному просторі і наш фізичний світ набуває зовсім іншого значення. Тому предмети, що оточують нас стають технологічними об'єктами» [3, 6].

Не дивлячись на сміливість і футуристичність його проектів, всі вони відрізняються практичністю. Головний принцип: кожна річ повинна бути максимально корисною. Інтер'єри автора максимально продумані, зручні та раціональні. Їх неймовірні форми співрозмірні з внутрішнім простором та розмірами людського тіла. Прорахований баланс статичний, динамічний, а також такий, що відображає властивість простору задовольняти потреби людини у збереженні необхідної соціальної дистанції та контролю особистого простору.

Дизайн внутрішнього простору будівель створюється для того, щоб людині було зручно в них пересуватись, працювати і відпочивати. Тому крім фізичних і психічних ергономічних параметрів, простір володіє також тактильними, акустичними, світловими і тепловими характеристиками, які впливають на самопочуття і поведінку людини. Свою проектно-образну ідею Карім головним чином спрямовує на цих характеристиках, завдяки яким «грається» з людською уявою, підсвідомістю та емоціями.

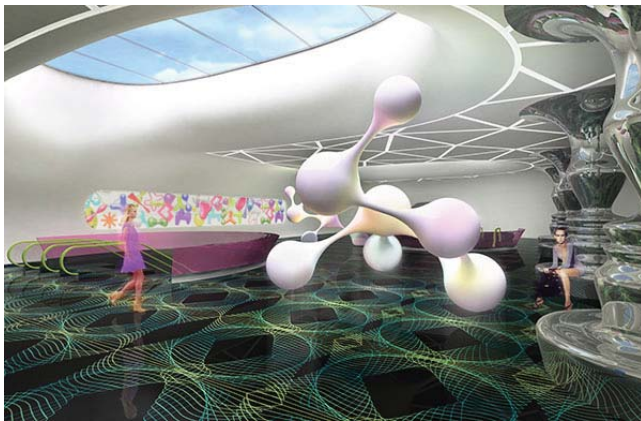
Тому інтер'єри Каріма не просто вигадка, а справді нове, таке незвичне і водночас дуже знайоме. Бо вони створені за допомогою фільтрації та трансформації знань, інформації, що створювалась не однією тисячею років.

Ідеї для своїх робіт дизайнер черпає з життя: «Спостерігай за всім, що відбувається навколо тебе, за кожною людиною, за кожним моментом часу. І якщо раптом відмітиш хоч щонайменшу зачіпку, негайно починай працювати» [3, 4]. Його проекти завжди забарвлені в оптимістичні кольори: рожевий, білий, сріблястий, оранжевий, синій, салатковий і ніякого чорного.

Карім Рашид вважає, що «...нейтральність, як і безглуздий патетичний мінімалізм – мертві. Модернізм – концепція, що віджила своє. XXI століття піклується про нову енергію, про нематеріальне, про втрату форми і її отримання, про прозорість, колір, запах. Про цифрові технології, здатні створити житло одночасно реальне та ірреальне, метафізичне і фізичне» [6].

Дизайнер сповідує так званий «чутливий мінімалізм». Мінімалізм – це стиль, що створює уявлення про ідеальну форму (ідеальний прямокутник, або ідеальну кулю). Ідея чуттєвості має відношення в даному випадку до редукції органічної форми, природної для людини і приємної для неї. Його проектно-образне мислення ґрунтується на певних символах, таких як: круг, хрест, символ нескінченності, профіль

Рис. 1. Ігровий зал
«Mozzart простору»
в центрі Белгорода [8]

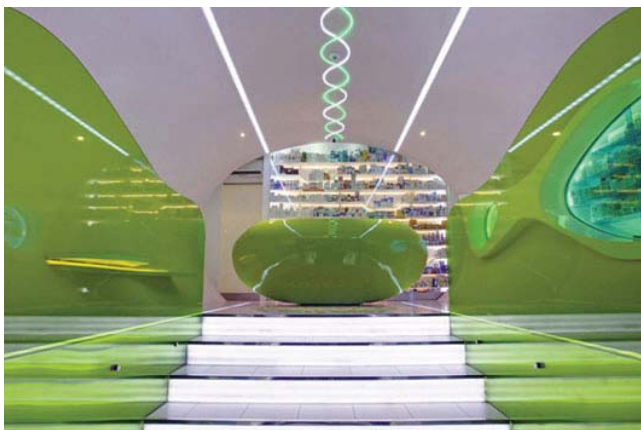

а)

б)

Рис. 2. Станція Неапольського метро [7]

а)

б)

Рис. 3. Інтер'єр аптеки в Белгороді [5]

людського обличчя, генетична книга, хвилеподібний символ, спіраль, трикветр, восьмипроменева зірка. Це символи, що присутні у кожній культурі людства і виступають у ній фундаментом. Вони несуть у собі інформацію крізь віки.

Проаналізувавши формування проектного образу, чітко простежується «гра» Каріма зі сприйняттям людського простору. Наприклад, ігровий зал «Mozzart простору» в центрі Белгорода (рис. 1), якому надають епатажності футуристичні елементи – розсувні вхідні двері, «матриця» на стелі. Широкі сходи в безпосередній близькості від входу прокладають шлях в захоплюючу атмосферу, що ховається за непрозорою поверхнею скла. А зображення хреста у крузі на підлозі натякає, що тут місце відпочинку для людини. Мотиви нової розетки на стелі в «Mozzart» зроблені із серії цифрових номерів, які відображають необмежені можливості для їх поєднання.

Восьмикутна зірка використана у дизайні для станції Неапольского Метро (рис. 2), будівництво якої завершилось у 2010 році. Цей символ застосовується у моделюванні членованої стелі. Центрами зон очікування є колони, що виступають як несуча конструкція та слугують лавами для сидіння. За образом колона подібна до вази, що створена методом трансформації силуету людського профілю. Колористика Неапольського метро повністю відображає стиль Рашида: білий колір головний на стінах та стелі, а форми монументального декору, відображають органічну сітку молекул та виглядають космічно. Освітлення застосоване розсіяне, що надає відчуття безмежності.

Знак нескінченності та єднання двох клітин Карім використовує у проекті аптеки в Белгороді (рис. 3). Приміщення набуває округлої форми за рахунок об'єднання стін зі стелею методом плавного перетікання. Прилавок салатного кольору яйцеподібної форми на підсвідомому рівні повідомляє, що тут зароджується здоров'я. Експлікація теж досить оригінальна та повністю виражає стилістику Каріма, нагадує за формою знак нескінченності та єднання двох клітин. Зелений колір несе в собі символіку природи та руху вперед, білий – чистоту. Розсіяне освітлення розташоване двома колами на стелі, підлозі та вздовж центру стелі бере на себе акцент у вигляді спіралі ДНК.

Інтер'єри Каріма виконують функції, для яких вони призначені. Дизайн практичний, екологічний та економічний з точки зору вибору матеріалів. Форма і стиль дають естетичне забарвлення. Це створює проектний образ і викликає асоціації, емоції, що мають значення для людей, які його використовують.

Проектний образ – це, по-перше, ідеальний об'єкт або художня модель, створена уявою дизайнера, у якій відбивається реальний світ; по-друге – це цілісна, завершена у своїй побудові художня форма, у якій всі частини узгоджені одна з одною і з цілим, відповідно до змісту, що виражається у цій формі; по-третє – це предметно виражений зміст [2]. Здатність моделювати в ідеальних об'єктах світу, що мають конкретну

проектно-почуттєву форму, складає пізнавальну силу образного мислення. Дослідивши проекти Каріма, можна стверджувати, що він застосовує цілий ряд образних засобів, таких як символіка, омонім і синонім, антропоморфні об'єми. Це дає можливість виразити приховані соціально-культурні значення об'єкту проектування. Дизайнер вдається до методів трансформування, перетікання формі, узагальнення, модульного повтору та комбінування. Карім Рашид беззаперечно застосовує у своїх дизайн-проектах цілісність і свідомість. Вони є основними характеристиками проектного образу в сфері дизайну, формують три аспекти методики образного підходу: художнє моделювання соціально-культурних ситуацій, композиційне формоутворення об'єктів предметно-просторового середовища та змісту проектно-художнього образу об'єктів дизайну.

Висновки. Проектно-образне мислення в творчості Каріма Рашида – це специфічна форма діяльності мислення, що базується на художніх, соціально-культурних, конструктивно-технологічних, екологічних уявленнях про об'єкт розробки, а також пов'язаній з цим процесом естетичній рефлексії. Дослідження формування проектного образу у проектах Каріма Рашида відкриває нові можливості розуміння проектною ідеєю та ефектних цілеспрямованих способів її реалізації в сучасному дизайні.

Подальший напрямок дослідження. Дослідженням подальшого напрямку є визначення особливостей формоутворення проектного образу як засобу формотворення в дизайні інтер'єрів.

Список використаних джерел:

1. Пригорницька А. А. Естетосфера сучасного дизайну : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філософських наук : спец. 09.00.08 «Естетика» / А.А. Пригорницька – Київ, 2005. – 16 с.
2. Турчин В.В. Особливості формування проектно-образного мислення дизайнера : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мистецтвознавства : спец. 05.01.03 «Технічна естетика» / Турчин В.В. – Харків, 2004. – 33 с.
3. Rashid Karim. Design Your Self: Rethinking the Way You Live, Love, Work, and Play / Karim Rashid. – USA : Regan Books, 2006.
4. Rashid Karim. I Want to Change the World / Karim Rashid. – USA : Bartlesville, Art Center, 2006.
5. Дизайн інтер'єра аптеки от Каріма Рашида [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://news.garmonia-s.com/dizajn-interera-apteki-ot-karima-rashida-serbiya.htm>.
6. Известные архитекторы. Карим Рашид. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://archi.com.ua/ru/biograf/rasid/>
7. Наш транспорт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://forum.nashtransport.ru/index.php?showtopic=2827>.
8. The room [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.theroom.ru/ru/architects/project/igrovoj_zal_mozzart_belgrad_28.